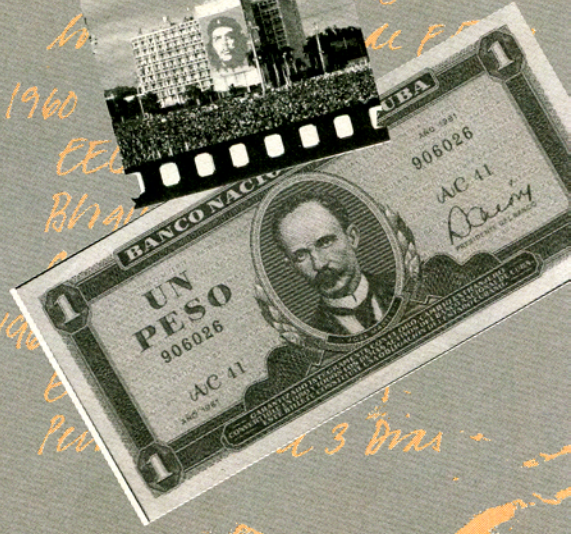
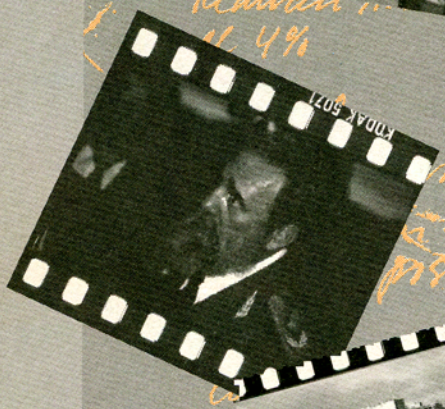

- en udfordring for den næste generation

INDLEDNING

I mere end tre årtier var Cuba en trofast allieret på den vestlige halvkugle til Sovjetunionen.

I dette tidsrum spåede adskillige amerikanske præsidenter den cubanske revolutions snarlige undergang. Dette er ikke sket endnu. Og det på trods af den økonomiske nedtur, som cubanerne oplever i disse år efter de kommunistiske systemers sammenbrud i Sovjet og Østeuropa.

Denne udvikling har sendt Cuba ud i en dyb krise. Ikke kun økonomisk, men også holdningsmæssigt blandt befolkningen. Diskussionen foregår i det cubanske samfund og i særdeleshed blandt den cubanske ungdom. Oprør mod det eksisterende og en videreudvikling af samfundet er kendetegnende for unge i dag, også i Cuba.

Cuba va-filmen og dette hæfte skal ses som noget grundlæggende. Der gives ikke endegyldige svar på noget i dagens Cuba. Det bliver der heller ikke gjort i hæftet eller filmen. Tværtimod er der lagt op til en videre diskussion og evt. fordybelse i et af de sidste godt 35 års mest omtalte og omdiskuterede lande.

Citaterne i hæftet, som alle er fra filmen, giver et bredt indtryk af den cubanske ungdom.

Vi håber, at I med dette materiale i hånden får lyst til at undersøge og diskutere Cuba og Cubas mange forskellige sider.

Det er et følsomt emne, men netop derfor spændende, og vi ønsker jer rigtig god fornøjelse!

Bodil Trier og Brian Rasmussen

FIDEL CASTRO

„Fidel para mi fue casi un Dios durante muchos años... Este pueblo tiene mucho que agradecerle“.

„Fidel var næsten en Gud for mig i mange år... Og Cuba har meget at takke ham for“.

Fidel Castro, Cubas ubestridte leder gennem mere end 35 år. Manden, der har været sit lands hersker længere end nogen anden politiker i verden.

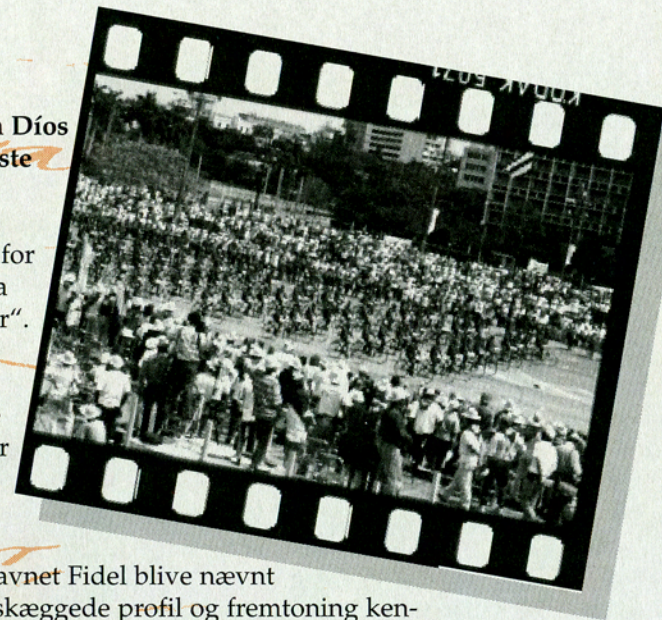
Nævner man Cuba vil navnet Fidel blive nævnt i samme åndedrag. Hans skæggede profil og fremtoning kender så at sige alle ud over den ganske klode.

Fidel er helt klart blevet kendt på nogle „mærkesager“, som har sat ham i fokus ikke blot hjemme i Cuba, men i særdeleshed på verdensplan. Her tænkes ikke kun på revolutionen i Cuba i 1959, men i høj grad på da han i 1962 tillod Sovjetunionen, at opstille atombevæbnede raketter i Cuba. En beslutning som bragte verden tættere på en tredje verdenskrig end nogen sinde. Hans indblanding i den politiske udvikling i selve Latinamerika og ikke mindst Cubas engagement i forskellige lande i Afrika har også sat sine spor. Cuba har siden midten af 70'erne haft soldater, rådgivere og teknikere i lande som Angola, Mozambique og Etiopien for at støtte de revolutionære bevægelser i de tidligere europæiske kolonier. Alene i Angola har der i en periode over 15 år været 500.000 cubanere udstationeret. I slutningen af 80'erne ophørte disse aftaler og Cuba trak alle sine folk hjem. Cuba har også været kraftigt involveret i lande som Nicaragua og El Salvador.

Disse ting har gjort ham elsket og hadet, både af sine landsmænd og ude i verden – ikke mindst i USA.

Han har altid formået at sætte sig og sit land i centrum, hvor han end har vist sig. Dette sås bl.a. under det sociale topmøde i København i marts 1995. Han var og er stadig indbegrebet af den cubanske revolution.

Han er sit lands statschef, leder af statsrådet, leder af det

kommunistiske parti. Betegnelser, som El Comandante en Jefe (den øverste kommandant) og El Maximo Lider (den største leder), følger ham. Han har karisma og ynder at holde taler, gerne af timers varighed. Han er kendt for at have en kolossal viden og mening om alt, hvad der rør sig, både i Cuba og i verden som omgiver dem. Et gennemgående tema i hans taler er som regel voldsomme angreb på imperialismen og især USA. Det hele foregår uden manuskript.

Han er søn af en spansk indvandrer, som ejede et kæmpe gods i Cuba. Efter endt uddannelse som jurist blev han mere og mere involveret i modstandsbevægelsen mod det daværende styre, som blevet ledet med hård hånd af diktatoren Fulgencio Batista.

Dette resulterede i, at han samlede ca. 170 andre modstandere af styret. Det var den såkaldte 26. Juli Bevægelse, der hovedsageligt bestod af tidligere medstudende og enkelte andre fra spredte politiske partier og organisationer. Det var ikke muligt ad demokratisk vej under dette diktatur, at ændre folkets levevilkår og menneskerettigheder. Diktaturet var et af de hårdeste i hele Latinamerika.

Den 26. juli 1953 iværksætter ovennævnte gruppe et angreb på Moncada kasernen i Cubas næststørste by Santiago. Men angrebet på kasernen mislykkedes. Batistas soldater torturerer og henretter størstedelen af oprørerne.

Fidel Castro og bl.a. hans yngre bror Raul Castro undslipper, men bliver efter nogle få dage fanget og stillet for retten. Fidel Castro fører selv sin sag og det er under denne retssag han holder sin berømte tale, som kendes under ordene: „Historien vil frikende mig.“

Fidel Castro og de andre tilfangetagne oprørere får alle lange fængselsstraffe. I maj 1955 løslades dog langt de fleste politiske fanger ved almindelig amnesti, som følge af folkelige protester i Cuba og protester fra udlandet, bl.a. USA mod Batista diktaturet.

Fidel Castro går i eksil i Mexico. Her møder han den senere så berømte Ernesto „Che“ Guevera

I Mexico samler Fidel Castro en flok på 82 mand. Disse ven-

der illegalt tilbage til Cuba i en gammel amerikansk motorbåd med navnet Granma. De går i land i Cuba den 2. december 1956. Langt de fleste bliver dræbt af Batistas styrker, men det lykkedes for godt en håndfuld, heriblandt Fidel Castro, at flygte op i de utilgængelige Sierra Maestra Bjerge. Ved hjælp af en stor folkelig opbakning lykkedes det på to år, efter en hård guerilla krig, at besejre militærdiktaturet.

DE FØRSTE ÅR

„Lo que pasó hasta el año 58 realmente era algo insostenible en Cuba“

„Hvad der foregik indtil 58 var fuldstændigt utåleligt“.

Nyårsnat den 1. januar 1959 forlader Batista Cuba med statskassen under armen.

Den 8. januar kan Castros folk drage i triumf til Havana.

Nogle skæggede, som de blev kaldt, havde vundet over et af Latinamerikas hårdeste diktaturer.

Arbejderne og bønderne hyldede revolutionen. Selv i regeringskredse i USA hilste man omvæltningen velkommen.

Det ny styre begyndte som noget af det første en kæmpe alfabetiseringskampagne. Op mod 60 % af den cubanske befolkning kunne ikke læse og skrive. Der fandtes ingen skoler, kun de riges børn havde adgang til undervisning. En anden ting som det cubanske folk led under var sundhedssystemet. Det var overladt til private, som drev det som ren og skær forretning eller der var enkelte organisationer dvs. religiøse- eller humanitære organisationer, som kunne give hjælp til den fattige del af befolkningen. Uddannelse og sundhed – var og har siden været hjørnestenene i den cubanske revolution.

Styret begyndte også hurtigt efter sejren af nationalisere de store godser og landejendomme. Ligeledes blev amerikansk ejede selskaber, telegraf- og transportvæsenet, samt olieraffinerierne også nationaliserede. Derved fik Cuba den amerikanske regering på nakken. Først forbød daværende præsident Eisenhower al samhandel med Cuba og året efter i 1961 afbrød USA de diplomatiske forbindelser.

Præsident Kennedy godkendte i april 1961 en invasion af Cuba. Amerikanske fly bombede strategiske steder i Cuba og 1500 eksilcubanere blev landsat i Svinebugten.

Men invasionen endte med et sviende nederlag. Nu var USA og Castros Cuba dødsfjender. Det gjorde det ikke bedre at Fidel Castro under invasionsforsøget oven i købet offentligt erklærede sig som socialist.

Der var nu kun en vej for ham. At søge en endnu tættere tilknytning til Sovjetunionen og de andre østlande.

Det resulterede i, at han i oktober 1962 tillod Sovjetunionen at opstille atomraketter i Cuba. Dette udløste en af de mest alvorlige internationale kriser efter anden verdenskrig. Resultatet blev, at raketterne blev trukket tilbage og verden kunne ånde lettet op. Men det tætte forhold til Sovjet fortsatte. Sovjet overtog USAs rolle som handelspartner, hvilket blev forstærket gennem årene. Lige indtil Sovjets opløsning.

HVERDAGEN

„El que no coopera no puede ser un revolucionario“
„En, der ikke bidrager, kan jo ikke være revolutionær“.

Cuba havde i 1959 5,5 millioner indbyggere. I årene efter revolutionen flygtede knap 1 million fra Cuba. Det var fortrinsvis de højtuddannede og selvstændige, som i takt med nationaliseringen valgte at tage til udlandet. Langt de fleste bosatte sig i Florida, USA, kun 150 km fra Havanna. Der har været en jævn flygtningestrøm til USA gennem årene. Forværringen af den økonomiske situation efter østblokkens sammenbrud medførte, at der alene i august 94 flygtede 25.000 cubanere over Florida Strædet. Det officielle Cuba

valgte at lukke øjnene for denne trafik p.g.a. sammenbrud i immigrationsaftalen med USA. Tusinder af cubanere ventede på indrejsetilladelse til USA. En aftale mellem Cuba og USA, som blev forhandlet på plads mellem de to lande i 1990. Denne aftale skulle årligt give 20.000 cubanere indrejsetilladelse til USA. En aftale der aldrig blev opfyldt fra USAs side. Men de cubanere som valgte at flygte illegalt fik, som de eneste i Caribien, automatisk opholdstilladelse som politiske flygtninge. „Den kolde krig“ i Caribien var ved at antage absurde proportioner. Man ønskede ikke at opleve en lignende situation som den i Mariel (havneby vest for Havanna), hvor 200.000 cubanere i 1980 flygtede til Florida med USAs velsignelse. Der er nu kommet aftaler igang, hvor Castro har fået løfte om, at USA vil acceptere 20.000 legale flygtninge/immigranter årligt mod de beskedne 2.700, som hidtil var sluppet ind.

Hvem er det så der vil væk fra Cuba og hvorfor?

Cuba har i dag en befolkning på 11 millioner mennesker. Næsten alle i Cuba har en nær eller fjern slægtning i USA. Halvdelen af landets befolkning er under 25 år. En tredje del af befolkningen kan endnu huske og fortælle om årene før revolutionen.

Den cubanske ungdom var og er stadig den sundeste og bedst uddannede ungdom i noget lativamerikansk land. Deres forældre og bedsteforældre er stolte af de sociale og uddannelsesmæssige fremskridt Cuba, som det eneste land i den verdensdel har skabt for sine borgere.

Den cubanske ungdom bliver dagligt blevet mindet om, hvor elendigt den tidligere generation havde det. Og hvordan elendigheden florerer i mange andre lande i Latinamerika. Men den cubanske ungdom har ikke selv oplevet årene før revolutionen. Den har oplevet et statisk samfund, hvor rammerne var udstukket fra starten. Vide rammer inden for nogle områder. Strammere inden for andre. Derfor higer størsteparten efter materielle goder, vestlige kapitalistiske forbrugsgoder. Cowboybukser, gummisko, smart tøj, walk-men, videoudstyr etc. Vel at mærke af vestlig fabrikat. Selv har de kun mulighed for at købe tøj og sko i meget begrænsede mængder. Alt sammen på deres rationeringskort og tit er det usmart og klodset. Og produceret i Cuba.

„No enojado no, estoy acostumbrado de hacer cola, es lo bueno hay que tener paciencia, mucha paciencia“.

„Jeg brokker mig ikke. Vi er vant til at stå i kø. Det er forde-
len. Man skal ha' stor tålmodighed“.

Rationeringskortet er også et helt specielt cubansk fæno-
men. Det blev indført lige efter revolutionen. Det skete for at
alle kunne få lige adgang til varerne. Et system der har eksi-
steret helt op til idag. Alle var garanteret en varemængde,
som kunne opfylde de mest basale behov og til næsten ingen
penge. I gennem alle årene har cubanerne måttet stå i kø, ofte
i timevis for at skaffe sig disse dagligvarer. Dette forsøg på at
skabe lighed mellem folk er dog blevet mere og mere udvan-
det. Det er sket i takt med at vareudbuddet ikke mere er dæk-
kende. Mange gange er der ikke engang fødevarer at få, selv
ikke på sit rationeringskort. Det har affødt et stort sort mar-
ked. Indførelsen af dollars, som betalingsmiddel har forskub-
bet uligheden endnu mere. Den store satsning på turistindu-
strien, stadig flere dollarbutikker og det legale i, at måtte
være i besiddelse af dollars har skabt nogle meget mærkbare
uligheder.

Uligheder som er med til at forstærke de unges irritation
over samfundet. Regeringen forsøger at rette op på disse pro-
blemer. Man laver restauranter, dansesteder og klubber. Men
mange gange er det kun unge, som i kraft af deres aktivitet
på studiestedet, universitetet eller på deres arbejdsplads får
adgang til disse steder.

**„Estamos cayendo en lo mismo todo el mundo dice : Educa-
ción y salud y a mi no me importa, simplemente porque yo
naci con esto y ahora tengo que preocuparme por otras cos-
as“.**

„Vi er der hvor vi altid ender: Uddannelse og sundhed! Og
hva' så? Det er jeg født med. Jeg må videre“.

Førhen var der fri adgang til lærestalter og universiteter.
Nu er der indført adgangsbegrænsning på næsten alle
uddannelser. Unge, som har en høj uddannelse, kan ikke få
arbejde på grund af den økonomiske situation. Transportsy-
stemet er mere eller mindre brudt sammen, og som følge af
dette er det blevet vanskeligere at „flytte“ sig rundt.

Mange unge især i storbyerne ønsker at rejse ud og opleve
verden, se andre lande. Men det er vanskeligt. Billetten skal
betales i dollars til priser, som er meget højere end markeds-
prisen og det tager en evighed at komme igennem statsbu-
reaukratiet.

„Yo nazco con todo hecho“.

„Da jeg blev født var det hele givet“.

Generationerne før dem, deres forældre og bedsteforældre,
kalder dem forkælede og siger, at de har haft det for let. De er
blevet dovne og gider ikke at arbejde, siger andre.

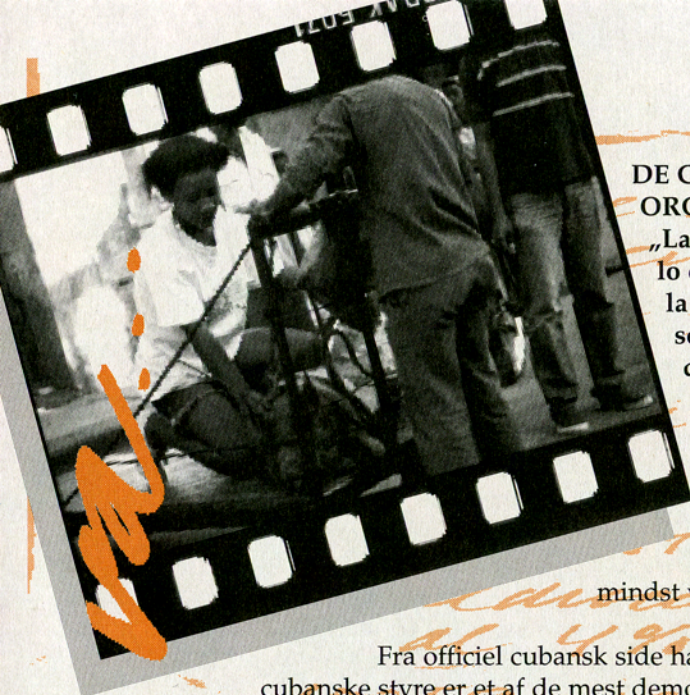
Men cubanerne elsker børn. De bliver forkælede og forvæn-
te. Moderen og bedstemødrene har tit hovedansvaret for
opdragelsen. Manden er typisk „machó“, et latinamerikansk
udtryk for at manden i alle facetter er mere værd og bedre
end kvinden. Det er ham der bestemmer. Der er dog sket
fremskridt på dette område.

Næsten 40 % af Cubas kvinder har udearbejde. Det er
almindeligt, at tre generationer bor sammen. Børn, forældre
og bedsteforældre. Og mange gange i små og få rum.

Dette giver også de unge problemer i forhold til hinanden.
Mange gifter sig tidligt i håb om at dele tilværelsen med en
udenfor de fastlåste fami-
lierammer. Dette viser sig
tit at være en illusion, især
pga. den håbløse og man-
gelfulde bolig situation.
Næsten 70 % bliver skilt
inden for de første år.
Som regel efter det
første barn er blevet
født.

I 1965 blev der ind-
ført fri abort i Cuba,
hvilket også har med-
ført at store dele af
denne „rodløse ung-
dom“ bruger abor-
ten som præventi-
onsmiddel.

DE CUBANSKE ORGANISATIONER

„La mayoría de la gente no lo estaban atendiendo, allí la gente fueron a comprarse lo globitos, los helados... lo menos que se hizo fue prestar atención a lo que estaban hablando“.

„De fleste hører slet ikke efter. De køber balloner, spiser is... Det mindst vigtige var at lytte“.

Fra officiel cubansk side har man altid sagt, at det cubanske styre er et af de mest demokratiske som findes. At være medlem af de store masseorganisationer CDR (komiteen til forsvar for revolutionen), FMC (kvindeforbundet), ANAP (bondeorganisationen), FEU og FEEM (de studerendes organisationer) og CTC (den cubanske fagbevægelse) ville automatisk give indflydelse. Mange unge har gennem årene meldt sig til disse organisationer. De har troet på bevægelsen og på det cubanske system. Nogle har selvfølgelig også gjort det for at gøre karriere eller for at avancere inden for de forskellige grene dvs. det politiske liv, administrationen eller hæren.

Alle har modtaget en 9-årig skolegang i dagens Cuba. De er her blevet opflasket med den cubanske socialismes ideer og mål, kærligheden til deres land og fået en holdning til verden uden for. De har samlet deltaget i massedemonstrationer fra de var ganske små, hvor deres nationalhelte er blevet fejret. Dette fortsætter stort set i deres voksne liv. Enten de læser videre på de højere læreanstalter, universiteter, tager en mellemuddannelse eller blot starter som almindelig ufaglært arbejder. Ved langt de fleste af disse massemøder starter man altid med at afspille nationalsangen. Ligeledes sluttet der altid af med at råbe enkelte slogans ud over forsamlingen. De mest almindelige er Patria o Muerte (fædrelandet eller døden). Dette slogan ændrede Castro i begyndelsen af 1991 til

Socialismo o Muerte (socialisme eller døden). Slogans som langt de fleste cubanske unge har været mere eller mindre enige om op i gennem halvfjerds- og firserne. Men når Castro i selvsamme måned, hvor den sidste rest af de tidligere socialistiske lande faldt fra hinanden, og Cubas import fra udlandet var faldet med 80 %, fremsagde Socialismo o Muerte, var der mange unge, som tænkte andre tanker.

Mange er blevet trætte af at høre disse slogans. De er blevet trætte af at deltage i frivilligt arbejde i f.eks. landbruget på deres fridage. De vil have materielle goder, rockmusik og en lettere hverdag.

Andre giver den „en tand mere“. Melder sig f.eks. ind i Ungkommunisternes Forbund. Her kan man være medlem til man er fyldt 30 år. Organisationen har ca. 1/2 million medlemmer. Dens tidligere leder hed Roberto Robaina. Han er nu, som led i det skifte som også må ske i Cuba, blevet Cubas udenrigsminister. Da han var leder for ungkommunisterne ændrede han mange ting. Der blev holdt store musik koncerter, hvor også rock musik indgik. Han prøvede at ændre stil. Var mere udadvendt og åben. (Roberto Robaina medvirker i filmen).

ØKONOMIEN

„Si no hemos cambiado más es por la presión a la que estamos agredida, con la situación económica como la nuestra que tiene y con tanta agresión que tiene, no se puede arriesgar a hacer cambios que en tiempos como este nos costará algo más que la vida“.

„Vi er begrænset af et ydre pres. Med vores økonomi og de overgreb vi udsættes for, kan vi ikke risikere ændringer, der kan koste os mere end livet“.

Der kan ikke herske nogen som helst tvivl om, at det cubanske samfund i dag befinder sig i sin værste krise siden revolutionens sejr i 1959. Den nuværende krise skyldes dog ikke kun interne problemer, ligeså udslagsgivende er USAs blokade og sammenbruddet i Østeuropa og Sovjetunionen.

Efter østblokkens sammenbrud har USA strammet den økonomiske blokade mod Cuba. I 1992 blev der vedtaget en lov i USA, der forbyder amerikanske datterselskaber i tredje lande

at handle med Cuba. Loven blev fremført af et medlem af den amerikanske kongres, Mr. Torricelli og den har bevirket, at Cuba har endnu større problemer med import- export end før indførelsen af loven. Ydermere er der i 1995 fremsat et lovforslag i senatet og kongressen om yderligere stramninger af USA's politik overfor Cuba. Det såkaldte Helms-Burton. Denne stramning blev vedtaget i foråret 1996 og underskrevet af præsident Clinton.

„Nos estabamos casados con la union sovjetica que nos resolvia todo, pero estabamos casados con ella porque habia el bloqueo, obligado“.

„Vi var gift med Sovjet, der løste alt. Men det var blokaden, der tvang os til det ægteskab. Jeg mener, det var tvang“.

I 1991 gav Castro meddelelse om indførelsen af El Periodo Especial – En speciel periode. En plan der skulle gøre det muligt for Cuba at overleve. Der er blevet gennemført en lang række reformer og forandringer. Reformen som berører alle områder økonomisk, politisk og socialt.

Cubas velplanlagte økonomi og deres handel med Sovjet og resten af østlandene har i årtier været baseret på en såkaldt byttehandel. Den kapitalistiske økonomi som før revolutionen var totalt afhængig af USA blev hurtigt ændret til en centralistisk planøkonomi styret af Sovjet. Cuba leverede sukker, nikkel og citrusfrugter til Østblokken og fik til gengæld olie, teknologi og reservedele til eget produktionsanlæg.

Cuba modtog årligt 6.500 millioner dollars fra østlandene i en eller anden form for støtte, og det har medført, at efter Sovjet og de andre socialistiske landes økonomiske sammenbrud er Cubas økonomi reduceret med ca. 80 %. Derfor har det været nødvendigt at finde nye handelspartnere. Den „pris“, som Sovjet betalte for de varer, Cuba leverede lå langt over den reelle pris på verdensmarkedet. Det giver store økonomiske problemer, fordi Cuba ikke på nuværende tidspunkt har gunstige handelsaftaler, som dem de havde med østlandene. De internationale konjunktursvingninger kommer derfor til at spille en meget større rolle for Cuba nu, end det har gjort i de sidste 35 år. Udbud og efterspørgsel, konkurrencedygtighed, effektivitet og blandingsøkonomi er nogle af de

nye nøgleord for den fremtidige cubanske økonomi.

Fra 1990 og frem har Cuba kæmpet med den totale mangelsituation, hvilket medførte at den såkaldte „Speciele Periode“ blev indført. En national nødsituation som har krævet, at befolkningen skal indstille sig på at leve på et minimumsgrundlag sammenlignet med den situation, som herskede inden østblokken gik i opløsning.

„Nos tienen en cerrados en nuestra isleta chiquitita y no tenemos comercio“.

De holder os fuldstændigt isoleret på vores lille ø uden handel“.

I 1989 erklærede Sovjet at nu kunne Cuba kun modtage olie, hvis de betalte i hård valuta. En ond cirkel begyndte for Cuba. Uden olie ingen produktion, ingen produktion intet salg af varer, ingen valuta til at købe olie for. Et hav af alternative muligheder er blevet iværksat for at klare den vanskelige situation. Bl.a. benyttes der okser ved landbrugsproduktionen i stedet for traktorer, hvilket i sig selv har forringet udbyttet af produktionen. P.g.a. mangel på kraftfoder til kvægproduktionen er cubanske kvægproducenter tvunget til at fodre med overskudsmaterialer fra sukkerproduktionen den såkaldte melasse og denne omstilling har kvæget ikke kunnet klare. Det har medført at ca. 70.000 dyr er omkommet som følge af fordøjelsessværligheder. Samtidig har Cuba været uheldig, idet enorme regnperioder har ødelagt store dele af sukkerhøsten. For at skaffe valuta er der blevet høstet lidt for tidligt og det har bevirket, at prisen for sukkeret ikke

har været så høj, som hvis man havde haft ventet. Der er blevet importeret en million cykler fra Kina for at afhjælpe manglen på benzin, men transportsituationen er elendig, når der ikke er tilstrækkeligt med busser. Der er rationering på benzin, ligesom der er rationering på fødevarer og alle andre forbrugsartikler. Dem der kan skaffe sig benzin kan køre taxi og tjener lidt ved det. I Cuba står man i kø for at få alting. Ventetiden er lang, nogle gange meget lang og det er ikke altid, at man når at få noget af det man nu står og venter på. Derfor bliver desperation større, aggressiviteten stiger i takt med manglen på varer, og der skubbes og presses mere i køerne.

Selv det skrevne ord har trange kår i Cuba. Aviser, ugeblade og bogudgivelser er en sjældenhed p.g.r.a. manglen på papir.

Men cubanerne er et selvbevidst folk og selvom ikke alle 11 millioner cubanere accepterer det, er mange forstående overfor den kritiske situation.

„Yo creo que pensar en el desempleo nosotros no podemos pensar en esta posibilidad“.

„Vi kan ikke rigtig forestille os arbejdsløshed“.

Krisen kradser i Cuba. Arbejdsløshed er nu ved at være et kendt fænomen, men det har været ukendt i mange år.

Garanteret arbejde efter endt uddannelse er ikke længere en selvfølge. Over en halv million mennesker har været ueffektivt ansat. Med de nye ændringer i den økonomiske struktur, reformer som er mere eller mindre tvungne, bliver folk overflyttet til de sektorer, som har brug for manuel arbejdskraft f.eks. landbruget. Men mange må

også indstille sig på ikke at kunne blive flyttet til en anden sektor. I tilfælde af at blive såkaldt „disponibel arbejdskraft“ er man i Cuba indtil videre garanteret 60% af ens foregående løn i understøttelse i en kort periode. Ordninger som er velkendte i Nordeuropa, men absolut ekstraordinære i latinamerika.

Cuba har haft en meget ensidig produktion. Først var det sukkeret, så mineraler, tobak og nu satses der meget på genteknologien. En alsidig produktion af fødevarer har ikke eksisteret, og det lider Cuba under nu. Man kan jo som bekendt ikke leve af sukker alene. Derfor er fødevareplanen et vigtigt tiltag for at skaffe mad til befolkningen her og nu. Men et af de store problemer er, at alle ikke er indstillet på at knokle i marken i stedet for at læse eller arbejde. Igen kommer begrebet „lighed“ op til diskussion. Skal den cubanske befolkning fra alle sektorer deltage? Kan alle håndtere en hakke og er det i sidste ende noget der rykker?

Cuba har sammenlignet med nabolandene et meget stort udbud af kvalificeret arbejdskraft, men problemet er lige nu, at Cuba mangler udenlandske investeringer for at producere bare på et rimeligt niveau. Der er lavet studier over den sociale stabilitet i forhold til placering af kapital og selvom Cuba fremstår som et meget stabilt land, skal der arbejdes for at få de fornødne aftaler i stand. En lov udarbejdet i 1982 om Joint Ventures blev for alvor realiseret i slutningen af firserne, og siden da har Cuba gjort et stort stykke arbejde, idet de har inviteret udenlandske investorer til at placere deres kapital indenfor bl.a. genforskning, telekommunikation, mineraludvinding og ikke mindst indenfor turistsektoren.

Cuba stiller med billig arbejdskraft og jord, mens de udenlandske investorer primært spanske, canadiske, mexicanske og tyske stiller kapital til rådighed til at opføre mere eller mindre lukkede turistkomplekser. Ifølge loven må den udenlandske kapital ikke overstige 50 %, idet den cubanske partner bør have aktiemajoriteten. Men fakta er, at der gives flere og flere undtagelser fra den lov, og da der ikke er så mange andre alternativer, så er Cuba måske ved at „sælge sig selv“, som soløen med paradisiske muligheder?

DEN POLITISKE OPBYGNING

„You could have one thousand parties and a terrible government“.

„Man kan have tusind partier og en forfærdelig regering“.

Et sted er der dog ikke blevet indført nævneværdige ændringer, og det er i spørgsmålet om Cubas samfundssystem. Spørgsmålet, om der er demokrati på Cuba eller ej, når der som bekendt kun findes et legalt parti, har været til diskussion mange gange i vores del af verdenen. Cuba derimod påstår fra officiel side, at de har verdens mest demokratiske system.

Det var først i 1976, at cubanerne fik mulighed for at deltage i regulære valg mellem flere kandidater. Denne valglov har været gældende helt op til 1992, hvor der blev vedtaget en ny forfatning. En forfatning som skulle være med til at sikre større folkelig deltagelse på alle niveauer. En forfatning som hviler på, at arbejderklassen og folket har magten. På spansk – Poder Popular. På dansk – Folkemagt.

Selve systemet er som følger:

Man har to forskellige måder at nominere kandidater på, alt efter om det drejer sig om kommunevalg, provinsvalg og landsvalg.

Cuba er inddelt i 14 provinser og 169 kommuner.

Valget til kommunevalget er direkte. Alle kan her foreslå, hvem de ønsker, der skal vælges. Den person der får flest stemmer er hermed nomineret til zonens kandidat. Der findes et utal af zoner i en kommune, lokalråd/valgkredse kan de kaldes, hvortil der skal vælges folk. De nominerede skal være fyldt 16 år. Kommunevalgene afholdes hvert 2 1/2 år. For at blive valgt kræves der over 50 % af de gyldige stemmer.

Der afholdes provins- og landsvalg i Cuba hvert femte år i forlængelse af hvert andet kommunevalg. Opstillingen af kandidater til provinsforsamlingerne og til nationalforsamlingen foregår på en helt anden måde end til kommunalrådene.

Nomineringen af kandidater til provins- og landsvalgene foregår i såkaldte kandidatkommissioner. Disse kommissioner er alle organiseret på lands-, provins- og kommuneplan. I disse kommissioner sidder repræsentanter fra Cubas seks vigtigste masseorganisationer. Det drejer sig om fagbevægelse

sen (CTC), de revolutionære forsvarskomiteer (CDR), bondeorganisationen (ANAP), kvindeforbundet (FMC), studenterforbundet (FEU) og mellemskoleelevernes forbund (FEEM).

Disse kommissioner udpeger de personer, der skal opstille og kandidere.

Loven giver mulighed for, at op til 50 % af pladserne i provins- og nationalforsamlingerne besættes af medlemmer af kommunalrådene, som tidligere nævnt er direkte valgt af befolkningen.

Man skal være 16 år for at kunne opstille til provinsforsamlingerne, mens man skal være 18 år for at blive valgt til nationalforsamlingen.

De kandidater, der er udpeget af kommissionerne, bliver derefter sendt ud til afstemning blandt befolkningen. Alle kandidater skal have mindst 50 % plus en stemme for at blive valgt.

Efter valgene konstituerer de valgte organer sig selv. Dvs der vælges formænd, næstformænd og sekretærer til at varetage det daglige arbejde.

Til nationalforsamlingen vælges 589 medlemmer. De deputerede vælger desuden statsrådet, som består af 23 medlemmer. I statsrådet sidder der ledere af det kommunistiske parti, masseorganisationerne og hæren, ledere af lokale folkeråd, samt andre vigtige personligheder. Selve nationalforsamlingen mødes kun to gange om året.

Formand for statsrådet er Fidel Castro. Altså Fidel Castro bliver ikke valgt ved direkte valg, men valgt af medlemmerne af nationalforsamlingen.

Men – hvor befinder Cubas kommunistiske parti sig i hele denne valgproces? Partiet opstiller nemlig ikke direkte til valgene.

Partiet organiserer, sammen med det kommunistiske ungdomsforbund, lidt over 1 million af Cubas knap 11 millioner indbyggere.

70 % af alle, der blev valgt til provins- og nationalforsamlingen ved de seneste valg, var medlemmer af partiet.

DOBBELTHED

„Yo en mi caso no tengo miedo de nada porque digo la verdad“.

„Jeg frygter intet, for jeg siger sandheden“.

Den nye generation af cubanske unge stiller spørgsmål tegn ved det system, de vokser op med. Er systemet demokratisk nok til at disse unge syntes, at de har indflydelse? Tør og må de sige, hvad de har lyst til? Det er svære spørgsmål at svare på og der findes nok ikke et entydigt svar.

Der skal dog ikke herske tvivl om, at den cubanske ungdom er en af Latinamerikas mest oplyste. Også meget oplyste om det USA, som de har lært at fornægte.

Amerikanske spillefilm, serier og nyhedsindslag dukker dagligt op på de to cubanske fjernsynskanaler. Den stadig større strøm af turister sætter også sit præg på mentaliteten. Tingene, de materielle de ikke kan få fat i. Alt sammen noget der er med til at gøre mange cubanere „dobbeltsidede“. De er velformulerede, men har forskellige meninger alt efter, hvad de finder passer lige til dem den dag. Denne dobbelthed er meget cubansk. Man kan opleve en hel klar holdning til en ting den ene dag, for så næste dag at opdage at de har en hel anden holdning. Den ene dag er de bange for at snakke, næste dag er de vildt råbene og gestikulerende fra altan til altan.

Cubanerne ligner deres fysiske hverdag utroligt meget. Det ene øjeblik bliver der slukket for elektriciteten. Den ene dag kører bybusserne, den næste dag ikke. Uden nogen forklaring. Som de selv ville have sagt – Hay, no hay (der er, der er ikke).

Den største utilfredshed møder man i de store byer.

Langt de fleste boliger i byerne er nedslidte. Der er ikke gjort meget for at bevare gamle og ældre bygninger. Det revolutionære styre satsede på at udvikle landbruget og bygge boliger i landdistrikterne, hvor befolkningens levevilkår var elendige. Ligeledes brugtes penge på skoler,

hospitaller og klinikker.

Imellemtiden er titusindvis boliger i storbyerne forfaldet. F.eks. regner man med, at alene i Havanna vil det tage en hel generation at sætte dem i stand. De færreste tror nogen sinde dette vil blive gjort, da det vil koste ufattelige summer af penge.

UNESCO har dog erklæret den gamle bydel i Havanna for bevaringsværdig og har igangsat restaureringsarbejder af visse bygninger. Et projekt, som Cuba aldrig selv ville have været i stand til at udføre.

Ingen betaler husleje i denne gamle del af boligmassen.

De gamle boliger kan dog ikke sammenlignes med slum som i mange af andre latinamerikanske storbyer, hvor forholdene er under al kritik.

Hver lejlighed har sit eget TV, køleskab og vaskemaskine. Ting der for det meste stammer fra før 1991, hvor hver husstand

var garanteret disse ting.

Problemet er som ved så mange andre ting i dagens Cuba, at

reparation er umulig. Der findes

ingen reservedele og det er praktisk

taget umuligt at finde nyt apparatur.

Oven i alt dette kommer så de ekstra problemer, som de senere år har ført med sig.

Forsyningen af elektricitet er afbrudt

adskillige timer pr.

dag. Der bliver lukket

for vandet. Gasforsyningen lukkes. Køerne ved

butikkerne er lange. Køerne ved busserne er lange. Dette er

blevet en del af også den unge cubaners hverdag. Disse unge som inden 1991 var nogle af de mest „forkælede“ i hele Latinamerika. I deres fritid søger mange ud på gaderne, hvor livet foregår. Hvor man mødes. Det er her det virkelige cubanske liv foregår. Her møder de deres kærester. Her snakkes om livet og her laves aftaler og småforret-

ninger.

FORANDRINGER

„Como tu puedes alimentar a un obrero que va a su trabajo, sale de su centro de trabajo y se encuentra con el fenomeno de las guaguas y llega a su casa y se encuentra con el fenomeno de de que no tiene ron y tabaco, con que conciencia muevas al obrero a que al otro día de siga en una manifestación ó que apoye al determinado gobierno“.

„Hvordan skal det gå en mand, der forlader sit arbejde for at stå i kø ved bussen... så kommer han hjem og har hverken rom eller cigaretter... ingen cigaretter, rom eller mad, hvordan får du ham til at gå på arbejde, deltage i en demonstration eller støtte regeringen“.

Et af slagordene i dagens Cuba er national sammenhold imod USAs blokade og imod de gamle mafialignende eksilcubanere, som lever og bor i Miami. Det drejer sig om at bevare socialismen, sikre at de sociale reformer bevares og for enhver pris undgå det helt store økonomiske sammenbrud ikke finder sted.

Cuba bevæger sig ikke mod et kapitalistisk system. Dette forsikrer cubanske ledere jævnlige. „Vi har måtte lave forandringer, og der vil komme forandringer, men vi vil ikke gå på kompromis med socialismens ideer,“ er også sætninger, som

tit udtales af selvsamme personer.

Men efter 4-5 års tiltagende økonomiske vanskeligheder, som har gjort den menige cubaner desillusioneret, ser det nu ud til at gå lidt fremad igen. Der har været katastrofal mangel på fødevarer, kriminaliteten, prostitutionen og sortbørshandlen har været stigende. De sociale- og uddannelsesmæssige landvindinger er blevet svækket. Selve produktionen er faldet drastisk pga mangel på brændstof og reservedele til maskinerne. Men også mangel på motivation fra folkets side har spillet ind.

Især fødevarermanglen har været meget udbredt. For at afhjælpe dette alvorlige problem prøvede regeringen først at flytte titusinder ud på landet for at lave markarbejde. Projektet mislykkedes totalt. Motivationen manglede, organiseringen var ineffektiv. Regeringen måtte se dette i øjnene og fremlagde en ny landbrugsreform, som har resulteret i, at landbrugskooperativerne og de private småbønder og småproducenter nu frit må sælge deres varer til befolkningen. Dette har ført til, at det sorte marked er forsvundet inden for mange sektorer. Også at den sorte kurs på dollar er faldet fra 120 pesos til 25 pesos. Men livet er stadig hårdt og flere stramminger venter forude. Bl.a. vil staten være nød til at fyre over en halv million ansatte i takt med åbningen mod en større selvstændighed og frigørelse fra statsapparatet. Men også statstilskudene til produktion i landbrug og industri ventes skåret kraftigt. Sådanne ting kan få utilfredsheden til at vokse, især i den yngre generation, som har været vant til, at alting var gratis. Og det er ikke kun inden for de før nævnte områder, at virkningerne vil vise sig. Men i høj grad også inden for „de hellige køer“ som sundhed og uddannelse, hvor udgifterne vil blive øget. Med deraf dårligere sundhedstilstand, dyrere medicin og endelig færre og ringere uddannelsesmuligheder.

TURISMEN

„En realidad el pais estamos bastantes necesitados de dolares“

„Landet har stort behov for dollars“.

Antallet af turister der kom til øen lå i 1994 på over en halv million. Cuba er ved blive et af de hotte steder, hvor man

tager hen på ferie. Der er et højt serviceniveau, et ideelt klima og lønningerne er forholdsvis lave. Der er oprettet et decideret turistministerium, og Cuba er i 1992 blevet medlem af Organización de Turismo Caribeño (Caribisk Turist Organisation), samt andre caribiske organisationer, der arbejder for at udbrede viden om og forbedre turistsektoren. Man har hidtil satset på 4-5 stjernede hoteller, men der ligger et stort potentiale i „middelklasse-turisten“, og det har medført at der også nu bliver planlagt mere ordinær turisme. Cuba har tæt samarbejde med Spanien især indenfor turisme. Pga. en veludbygget sundhedssektor kan man også rejse til Cuba for at blive behandlet med efterfølgende rekreation kaldet sundhedsturisme (Servimed).

Turistministeren Osmany Cienfuegos sagde engang: „Vores kvinder er ikke til fri afbenyttelse“. Men udviklingen i turismen har alligevel medført, at mange piger forsøger at tjene penge på turister. Bordel-paradiset fra før revolutionen kan nemt vende tilbage, hvis ikke der gøres noget radikalt for at forbedre folks daglige situation.

Økonomisk set spiller indtægterne fra turisterne en stor rolle, fordi det er en forholdsvis nem måde at få de eftertragtede dollars på. Men prisen betales jo altid på en eller anden facon og mon ikke ideologisk set, at de mange turister er med til at gøre cubanerne utålmodige – ” hvor længe skal vi blive ved”?

Omgangen med dollars blev så omfattende på trods af et forbud mod at besidde dem, at det i 1993 blev besluttet at legalisere besiddelse og handel med dollars. Det har på mange måder lettet trykket, fordi der alligevel blev handlet sortbørs. Hvis du har penge så kan du købe, men til priser der ligger langt over det niveau den almindelige cubaner kan betale. Det betyder, at hvis du arbejder i turistsektoren og modtager drikkepenge i udenlandsk valuta så kan du tjene flere penge på en uge end en akademiker får i løn om måneden. Det gør at nogle har penge, flere penge end andre og andre må klare sig med pesos.

ÅBNING

„Si no nos desarrollamos, si no nos ponemos rentables eficientes, competetivos en el mercado mundial, nos vemos embarcados“!

„Udvikler vi os ikke og konkurrerer på det fri marked, får vi problemer“.

De omfattende økonomiske reformer har betydet, at der i 1994 efter en lang periode med total mangel på ikke mindst fødevarer kom visse ændringer i forhold til produktion og salg af varer og serviceydelser. Visse kooperativer blev lagt ud til såkaldte „private foretagender“, hvor f.eks. hver enkelt bonde kan producere et vist antal varer. En del af varerne afleveres til staten, men resten kan han selv beholde eller sælge. Det betød at der faktisk fra den ene dag til den anden i slutningen af 1994 kom et udbud af varer, som ikke havde eksisteret officielt før.

Det er også muligt at købe en licens for USD månedligt og køre f.eks. en mindre restaurant eller et andet foretagende, hvor du selv tager overskuddet efter at have betalt din licens. En slags delt forretning, hvor hver enkelt har interesse i at producere så meget som muligt, fordi det giver afkast. Motivation til arbejde og/eller starten på markedsøkonomi? Nogle spørger sig selv, hvor alle disse varer var henne før de nye ændringer kom til? Måske rådne de op ude på landet, eller også blev de solgt på det sorte marked?

Bureaukratiet i Cuba har været og er til dels meget omfattende. Et statsapparat, der skal kontrollere alt lige fra køb og salg af små shampooflasker til udbetaling af lønninger, er medvirkende til at bureaukratiet er omfattende. Ønsket om at affbureaukratisere er reelt, men utrolig svært fordi det har spredt sig ud i alle afkroge af samfundet og er blevet en del af cubanernes hverdag.

Reformerne indenfor den cubanske økonomi indebærer også ændringer i forhold til subsidier til produktionen og beskatning. Der er taget tiltag til at beskatte personer med en vis indtægt for at få penge i statskassen, ligesom man kan søge om tilladelse til at sælge diverse ting på markederne mod at betale en månedlig afgift til staten. Små ændringer – spørgsmålet er bare om cubanerne har mulighed for at vente på yderligere positive ændringer?

CUBA OG OMVERDENEN

„Tenemos un bloqueo que ahora todo el mundo dice; ay el bloqueo me tiene hasta aqui porque es la justificacion de

cada paso".

„Alle er dødtrætte af blokaden fordi den kan retfærdiggøre alt“.

Forholdet Cuba og USA har altid været anspændt. I de senere år er tonen blevet skærpet. I 1992 og 1996 skærpede USA som før nævnt, blokaden. Men samtidig bliver der også vist tegn på, at Clinton-administrationen er indstillet på at finde veje, som kan skabe dialog. Her er det især de store og små amerikanske firmaer, som presser på for at nyde godt af den økonomiske åbning, der trods alt er igangsat siden 1990. En åbning, som har medført at ikke-amerikanske firmaer, har investeret over to milliarder dollars i Cuba.

Som noget nyt, er man også fra officiel cubansk side begyndt at tage kontakt til eksilcubanske grupper i Florida. Flere grupper har været inviteret til Cuba af Fidel Castro, for at diskutere en normalisering af forholdet mellem det officielle Cuba og de forskellige eksilcubanske grupper. En forsoning, der kun kan skabes i kraft af dialog.

Selve blokadespørgsmålet mod Cuba har været taget op til afstemning på FNs generalforsamling. Her har FNs generalforsamling de sidste tre år fordømt den amerikanske blokade. I 1994 stemte f.eks. kun USA og Israel for en fortsat blokade.

Langt de fleste unge cubanere ønsker et forbedret forhold til USA.

Hvilke andre muligheder har Cuba der forsøger på alle måder, at komme ud af sin isolation. Der bliver sat en vis lid til det nystartede samarbejde i CARICOM, de caribiske landes fællesmarked, samt de gode relationer de i forvejen har til Mexico, Canada og Spanien, samt visse latinamerikanske lande.

Cuba håber også på et tættere samarbejde med EU, hvor langt de fleste lande er blokademodstandere.

Meget kunne tyde på, at Cuba kun har valget mellem pest og kolera. Men det ser ud til, at cubanerne på en eller anden måde også overlever denne gang. Politisk skjules der meget lidt i den cubanske debat. Elendigheden, håbløsheden er allerede udbredt. Flere og flere tager direkte og indirekte del i denne diskussion, som efterhånden foregår mere eller mindre for åbent tæppe overalt i Cuba.

Men at afskrive Cuba vil nok være for forhastet. Endnu engang...

HISTORIE

1492 Columbus opdager Cuba. Ti år senere erobres Cuba reelt af spanierne og de første byer grundlægges. I løbet af 1500 tallet bliver indianerne (Cubas oprindelige befolkning) totalt udryddet. De dør som følge af spaniernes overgreb og smittefarlige sygdomme, som spanierne bragte med sig. Spanierne begynder at indføre slaver fra Afrika som arbejdskraft.

1762 Havanna besættes af den britiske flåde og deres styrker. Enden på krigen bliver, at England og Spanien deler Cuba og Florida mellem sig. Sådan at spanierne blev i Cuba og englænderne overtog Florida.

1868 Den første uafhængighedskrig mod det spanske kolonierredømme. Her deltog både hvide, 1878 og sorte. Anført af den hvide godsejer Carlos Manuel Cespedes. Oprøret bliver slået ned.

1880 Slaveriet ophæves „officielt“ i Cuba.

1895 Den anden uafhængighedskrig mod Spanien begynder. USA griber ind mod Spanien, da et amerikansk krigsskib springer i luften i Havanna havn. Jose Marti, den cubanske frihedshelt, digter og politiker falder i kampen mod Spanien. Han kaldes den dag i dag „Cubas åndelige fader“. Overalt i Cuba er han afbilledet.

1902 Cuba sejrer og får sin første forfatning som selvstændig nation. USA som blandede sig i krigen får vide beføjelse over Cuba. Bl.a. har de ret til at holde overopsyn med udviklingen og om påkrævet sende tropper til øen. Dvs. at Cuba reelt bliver underlagt USAs politiske, militære og økonomiske interesser i næsten 60 år frem i tiden.

1906 USA besætter militært Cuba tre gange i denne periode.

- 1952 De etablerer den militære flådebase.
- 1923 Guantanamo i det sydøstlige Cuba. En base, som de stadig kontrollerer og, hvor der til stadighed befinder sig ca. 12.000 amerikanske soldater.
- 1933 Diktatoren Fulgencio Batista kommer til magten ved et militærkup.
- 1953 Angrebet på Moncada forlægningen mislykkes og dets leder Fidel Castro kommer i fængsel.
- 1955 Fidel Castro og andre fra 26. juli bevægelsen får politisk amnesti i Mexico.
- 1956 Fidel Castro og andre modstandere af diktaturet vender illegalt tilbage til Cuba. Fra Sierra Maestra bjergene i det sydøstlige Cuba starter de en guerilla krig mod styret.
- 1959 Den 1. januar flygter Batista og Fidel Castro og hans folk overtager magten i Cuba.
- 1960 En omfattende nationalisering og land brugsreform finder sted.
- USA indfører forbud mod samhandel med Cuba. De første handelsforbindelser oprettes med Sovjetunionen.
- 1961 Den amerikansk ledede invasion i Svinebugten, bestående af eksilcubanere, mislykkes.
- 1962 USA får Cuba smidt ud af Organisationen af Amerikanske Stater (OAS).
- Sovjetunionen trækker sine atombevæbnede raketter væk fra Cuba.
- 1972 Cuba bliver fuldgældigt medlem af COMECON, østblokkens samhandelsorganisation.
- 1975 Cubanske tropper sendes til Angola og andre lande i Afrika.
- 1991 Sovjetunionen og østblokken opløses. COMECON opløses. Cubas samhandel med omverdenen formindskes med næsten 80 %. Manglen på olie slår især igen nem. Rationering på alle varer indføres. Fidel proklamerer den såkaldte „speciale periode“ for startet.

FAKTA OM CUBA

Areal:

110.860 m². Det svarer til ca. 2 1/2 gange Danmarks størrelse.

Befolkning:

Ca. 11 millioner. Heraf er godt 50 % under 25 år. Den gennemsnitlige levealder er for mænd 73 år og for kvinder 75 år. Børnedødeligheden er på 11 ud af hver 1000 levende fødte.

Racemæssigt er fordelingen af befolkningen ca:

Mulatter	51 %
Hvide:	37 %
Sorte:	11 %

1953 Asiater 1 %

Byer:

72 % af befolkningen bor i byer. De største byer er Havanna (godt 2 mill. indbyggere) og Santiago de Cuba (godt 400.000 indbyggere).

De største erhverv:

landbrug og skovbrug
industri

byggeri

handel

undervisning og kultur
sundhed og social forsyning

Forfatning:

Cuba er en socialistisk nation, og det kommunistiske parti er den højeste styrende magt i samfundet og i staten.

Handel:

Vigtigste eksport varer:

Sukker

Mineraler (nikkel)

Citrusfrugter

Tobak og rom

Vigtigste import varer:

Olie

Maskiner, transport

Forbrugsvarer

Fødevarer

Turisme:

Er blevet en vigtig indtægtskilde. Det er blevet øens største indtægtskilde af vestlig valuta. Overgik i 1994 bl.a. indtjeningen ved salg af sukker.

For at få denne indtjening op at stå går den cubanske stat ind og laver joint-venture med store udenlandske firmaer,

som opfører det ene store hotel efter det andet. Dette var det cubanske styres første store indrømmelse af nødvendigheden af vestlig kapitalisme inden for den cubanske økonomi. Man satser på at udbygge denne industri til at kunne modtage 1 mill. turister i 1997.

Hvis Cuba havde adgang til det amerikanske marked også, kunne besøgstallet nemt blive meget større. Men borgere fra USA må i følge amerikansk lov ikke bruge en dollar i Cuba. Og straffen kan være hård, når de vender hjem til USA.

Religion:

Den traditionelle katolske kirke har ikke haft samme tag i den cubanske befolkning, som den har haft i resten af de latinamerikanske befolkninger. Mange cubanere er til gengæld tilhængere af en blanding af afrikansk gudetro og helgen dyrkelse.

Sprog:

Spansk.

Uddannelse og sundhed:

Før revolutionen var op til 60 % af befolkningen analfabeter. De få skoler der var, var privatejede.

Derfor var det første og vigtigste efter revolutionen at starte analfabetiseringskampagnen. Dette, sammenholdt med den da- og nuværende politik, har ført til at Cuba har det bedste uddannelsessystem i hele Latinamerika. Al undervisning er gratis, fra barnestadiet til afgangseksamen ved universitetet.

Det samme gælder inden for sundhedsvæsenet. Cuba har et

EL PERÍODO ESPECIAL (EN TIEMPOS DE PAZ)

-Bueno, la revolución lo necesita, y el Estado también. Y bueno esto es para el pueblo. No es para un grupo de gente, es para todos nosotros, tanto para los niños, los hospitales, como los círculos infantiles, y para la población en general, que bueno, yo soy parte de la población. Por eso es estoy aquí.

-Yo creo que cuesta como diez pesos producir un plátano. ¿Por qué quién va a trabajar al campo? El profesional, que tu le sigues pagando un alto salario por hacer una labor que no es para la que está ni preparado, ni tiene ganas de hacer.

-Mucha gente no, vamos a decirlo por su nombre, ya te digo, los jefazos siguen viviendo bien. el período especial, como se dice, la saga nos la estamos atando nosotros...

-Creo que todo el mundo está obligado a participar del mercado negro. Porque si yo soy padre de una niña, yo no... mi niña cumple años mañana, y yo no tengo donde comprar un par de zapatos, y viene una persona y me dice, "te vendo un par de zapaticos por 150 pesos". Yo, no me queda más remedio que pagar los 150 pesos para poder comprar los zapatos de mi niña.

-No en el Período Especial, no hay opción de estar o no estar de acuerdo. Hay que aceptarlo porque sencillamente está así.

-Y yo aunque estoy viviendo en él, no lo acepto todavía, no lo hago, la política mía es la política gubernamental, pero no es mi política..

¿CAMBIO Y DEMOCRACIA?

-Estoy seguro que tiene que cambiar, sino nos vamos a ir a la mierda todo el mundo aquí. Si no cambia nos vamos, nos vamos, nos hundimos.

- Si no hemos cambiado más es por las presiones a las que estamos sometidos. Yo creo que un país como el nuestro, con la situación económica que tiene y con la constante agresividad que tiene, no puede arriesgarse a hacer cambios que en tiempos como este, nos costarían algo mucho más que la vida. Porque lo que está en juego no es el cambio, lo que está en juego es la propia existencia de la revolución.

-Nosotros no queremos decirte que nosotros queremos vivir en Estados Unidos, ni que queremos vivir en ninguna parte de esas, sino que nuestro sistema cambie un poco, ¿No? Un

DEN SPECIELLE PERIODE (I FREDSTID)

-Både revolutionen og staten har brug for det. Det er jo til gavn for folket. Såvel børn, hospitaler, børnehaver og folk i almindlighed. Det er jo osse mig. Derfor er jeg her.

-Det koster nok ti pesos at producere en banan. Veluddannede arbejder på landet for en høj løn og laver noget, de ikke er oplært i eller gider at lave.

-Mange...? Vi kan da sætte navn på. Lederne lever stadig godt. Det er kun os der har rebet om halsen.

-Alle er tvunget til at bruge det sorte marked. Lad os sige, min datter har fødselsdag imorgen, og jeg ikke kan købe sko til hende. Så siger en: "Jeg sælger dig et par for 150 pesos". Så er jeg nødt til at betale for at få de sko til min datter.

-Man kan ikke angribe kriseplanen. Den må man bare jo acceptere.

-Jeg støtter det ikke. Det er regeringens politik, men ikke min

FORANDRING OG DEMOKRATI?

-Der skal ske en ændring for ellers er vi alle på røven. Uden en ændring går vi under.

-Vi er begrænset af det ydre pres. Med vores økonomi og de overgreb vi udsættes for, kan vi ikke risikere ændringer, der kan koste os mere end livet. Det er jo selve revolutionen der står på spil.

-Vi ønsker hverken at bo i USA eller noget andet sted. Vi ønsker bare nogle små ændringer.

-Jeg fastholder, at vi ikke vil have kapitalisme. Det står fast og det tror jeg alle i Cuba er enige om.

-Kapitalisme i Cuba ville betyde, at vi igen blev USAs bordel. Det vil vi ikke engang til.

-Sundhedssektoren er gratis. Uddannelse er gratis. Sådan er det osse i Sverige, men der har ikke været revolution.

poquito, nada más.

-Vuelvo a repetir, que no creo que el cambio sea el capitalismo. Eso yo, eso lo tengo hiper-claro en la mente, y creo que eso está claro en casi toda la población completa de Cuba.

-El capitalismo que le tocaría a Cuba no es el capitalismo de un país altamente desarrollado. El capitalismo que le tocaría a este país volvería a ser el capitalismo de prostíbulo de los Estados Unidos, y nosotros no estamos dispuestos a volver a caer en esas manos.

-Tenemos salud gratis, tenemos educación gratis, bueno en fin, en Suecia también lo hay, ¿no? y no ha habido revolución, ¿no?

OPINIONES DE LA ECONOMÍA

-Por tener ese apadrinamiento que teníamos en el campo internacional, tener toda una serie de recursos que no fuimos capaces de aprovechar, porque si aquí contamos los tractores que hemos recibido, sin embargo no lo pudimos, no lo supimos utilizar.

-Yo te digo, el tiempo es malo, pero a mi me gusta que sea malo porque dejamos de estar apañados por una sociedad, por un sistema que todo era pasale la mano, y endeudate y endeudate, y endeudate, comete un caldo y no te desarrollas. Que perspectiva económica tu tienes dentro de cinco años, en la situación económica que tu te encuentras.

-Tenemos un bloqueo que para todo el mundo dice, "Ay ya el bloqueo me tiene hasta aquí", porque es la justificación para cada paso. Sin embargo, es un bloqueo tan real como que Estados Unidos es capaz de intervenir a un particular con tres míseros aviones de carga -avionetas, para que transporten carga de Cuba a México o a pequeños países, de Centro América, y porque tienen empresas en Estados Unidos, sencillamente te dicen o rompen con Cuba o.....

-Mis padres han recibido asistencia médica y se han operado y yo no he tenido que pagar ni un kilo. En otro sistema mis padres hubieran muerto hace rato, los dos. Ni hubieran podido solucionar su problema, ni yo estuviera aquí estudiando, porque mi familia sería pobre.

-Hay mucho que agradecer. Nosotros tenemos mucho que agradecer a nuestro sistema, porque todos saben que nosotros, ningún joven aquí quiere destruir lo que estamos hacien-

MENINGER OM ØKONOMIEN

-Vi fik midler udefra vi ikke forstod at udnytte, vi fik traktorer uden at vide, hvad vi skulle stille op med dem.

-De dårlige tider gør jo at vi ikke længere er afhængige af et system, vi står i gæld til og som gør, at vi ikke udvikler os.

-Hvilke økonomiske udsigter har vi over de næste fem år?

-Alle er dødtrætte af blokaden, fordi den jo kan retfærdiggøre alt. Men i kraft af blokaden kan USA jo skride ind, hvis tre små fragtfly flyver fra Cuba til Mexico eller Centralamerika. Virksomheder i USA kan true, hvis de ikke bryder med Cuba. Mine forældre er blevet behandlet og opereret gratis. Under et andet system var de døde. De var ikke blevet behandlet og jeg havde ikke studeret, for vi er fattige.

-Vi har meget at takke systemet for. Ingen unge her ønsker at nedbryde det. Kan man ikke se de mange fordele, er man blind.

-USAs blokade gennem 35 år er en stor tragedie.

do, porque el que no esté consciente de que tiene muchas ventajas, está ciego.

-El bloqueo estadounidense de 30 años... es una gran tragedia...

¿LIBERTAD DE PALABRA?

-Aquí hay libertad en todo sentido.... lo que pasa es que tenemos miedo. Somos capaces de por atrás criticarlo escondidos.....

Decir porque esto, porque esto no existe, esto no lo hay; pero ahora cuando tenemos que decirlo en un lugar parado, frente a un público grande y decir " No, no hay esto porque hay esto, hay robo, no hay esto porque hay falta de control, no hay esto porque el jefe es un descarado, no se dice.

-Son tres o cuatro gatos como diríamos de un poco de gente que habla mal de esta revolución; que están viendo, que la han vivido, y que ahora hablan mal. Entonces, eso me inquieta. Porque no están aquí, no están viviendo esto. Que han trabajado, y después se han ido, y han dicho "no, eso es una basura, no"; que no, simplemente se quedan en su casa y hablan mal.

-La revolución a nosotros nos ha dado la posibilidad de poder expresarnos. ¿No? Pero que hay mecanismos que no nos dejan llegar.

-Yo en mi caso no tengo miedo a nada de eso, porque estoy diciendo una realidad.

YTRINGSFRIHED?

-Her er frihed i enhver henseende. Ja, men vi er bare bange, så vi kritiserer i det skjulte. Så kritiserer vi hvad som helst, men overfor et stort publikum at klage over tyveri, manglen på kontrol eller lederen er en nar.... Det siger man ikke.

-Det er en lille håndfuld, der rakker Revolutionen ned. De lukrerer på den og falder den i ryggen. Det foruroliger mig. De bidrager ikke og arbejder ikke. De siger bare: "Sikke noget lort!" De sidder hjemme og rakker ned.

-Revolutionen har givet os mulighed for at udtrykke os. Men der er mekanismer der forhindrer os i at nå ud.

-Jeg frygter intet for jeg siger sandheden.

PREGUNTAS

1. ¿Cuáles son las ventajas y desventajas de la juventud cubana? Compárala con el resto de la juventud latinoamericana.
2. ¿Por qué algunos dicen que tienen miedo de hablar y otros dicen que no?
3. ¿Qué opinas de la subvención que Cuba recibió de la Unión Soviética? Cómo ha influido en la sociedad cubana?
4. Explica el término "capitalismo de prostíbulo de los EE.UU".
5. Discute los cambios que Cuba está enfrentando y va a enfrentar en los próximos años.
6. ¿En qué sentido el período especial es un parche? Qué se necesitaría para mejorar la economía cubana?
7. Compara la situación actual de Europa Oriental y de la ex Unión Soviética con la situación actual de Cuba. Menciona algunas de las diferencias sociales, culturales y económicas que hay entre Cuba y el resto de los ex-llamados países socialistas.
8. ¿Qué opinas del bloqueo estadounidense, y cómo influye en la vida cotidiana de los jóvenes cubanos?
9. Si no hubiera habido una revolución en Cuba, cómo hubiera estado organizado la sociedad hoy en día. Compárala con la de sus vecinos.
10. ¿Es verdad que Cuba está vendiendo el país a "los mismos hijos de putas que hace treinta años"? Existen opciones?

SPØRGSMÅL

1. Hvilke fordele og hvilke ulemper har den cubanske ungdom? Sammenlign med andre unge latinamerikanere.
2. Hvorfor er der nogen der siger at de er bange for at tale og andre ikke?
3. Hvad mener du om den støtte Cuba fik fra Sovjetunionen? Hvordan har den påvirket det cubanske samfund?
4. Forklar sætningen "USAs prostituerede kapitalisme".
5. Diskuter de problemer Cuba slås med og dem de vil støde på i de kommende år.
6. På hvilken måde er den specielle periode en lappeløsning? Hvad skal der til for at forbedre den cubanske økonomi?
7. Sammenlign Cubas nuværende situation med den nuværende østeuropæiske og ex-sovjetiske. Nævn nogle af de sociale, kulturelle og økonomiske forskelle der er mellem Cuba og resten af de forkaldte socialistiske lande.
8. Hvad mener du om USAs blokade og hvordan påvirker den hverdagen for den cubanske ungdom?
9. Hvis der ikke havde været revolution i Cuba, hvordan ville det af idag cubanske samfund så være organiseret? Sammenlign med Cubas naboer.
10. Er det rigtigt at Cuba er ved at sælge sig selv til "de samme ludersønner" som dem for 35 år siden? Er der andre muligheder?

af de mest udbyggede sundheds systemer i hele den tredje verden. Et system som i følge WHO ligger over mange lande i den vestlige verden.

Men både uddannelses- og sundhedssystemet rammes af den nuværende krise. Der er ikke ressourcer til at uddanne alle dem, som ønsker at tage en uddannelse. Ligeledes er der mangel på medicin og udstyr.

Litteraturliste:

Cuba, Halldór Sigurdsson, Munksgaard

Cubakrisen 1962, Svend A. Jensen, Gyldendal

Republikken Cubas grundlov, Michael C. Lose, DCF

Cubansk demokrati, Svend Tarp, DCF

Kys mig meget, Dorrit Seietz, MS

Fædrelandet eller døden, Per O. Nielsen, Historisk Revy

Cuba 1-4: Svend Skovmand, Munksgaard

Cuba's ties to changing world, Donna Kaplowitz

Lynne Rienner Publishers, (HHK,økon.bibl.)

Notater:

Rejsen går til Cuba, Politikens Forlag

CUBA VA... en udfordring for næste generation

Vi er Cuba og verdens eneste socialister. Derfor er alles øjne rettet mod os - Vi startede fra bunden, og nu er der gået 35 år - I Cuba er livskvaliteten langt højere i dag end før 1959. Problemet er, at vi er gået i stå - Vi er rent ud sagt på røven! - Jeg bor her, er født her og vil dø her. Jeg tager ikke Væk! For mig er det ikke socialisme, men et totalitærstyre. - Vi er revolutionære og cubanere. Og det er vi, til vi dør! Meninger flyver gennem luften, og de unge cubanere, nogle anonyme, diskuterer på livet løs. Som det positive i landet nævnes sundhed, uddannelse og ernæring, men også dét problematiseres. Fidel Castros lederrolle er genstand for både beundring og ironiske kommentarer - men hvorhen bevæger fremtiden sig?

59 min, USA, 1993

Produktion, manuskript, instruktion: Gail Dolgin & Vicente Franco.

Distribution:

Statens Filmcentral, Vognmagergade 10, 1120 København K,

tlf: 33 74 35 00 fax: 33 74 35 65 eller

Mejlgade 55, 8000 Århus C,

tlf: 86 13 28 00 fax: 86 13 29 06

Bestillingsnummer, video: 11 53 83

Dette hæfte er redigeret af Helle Toft Jensen med støtte fra DANIDA

Tekst: Bodil Trier og Brian Rasmussen

Foto: Brian Rasmussen

Layout: Thomas Olivarius

ISBN

SFC